

Ομιλία Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Θόδωρου Σκυλακάκη, στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος

18 Οκτωβρίου, 2023

«Πρόληψη στα δάση σημαίνει διαχειριζόμενα δάση» τόνισε ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Θόδωρος Σκυλακάκης, μιλώντας σήμερα Τετάρτη, 18 Οκτωβρίου 2023, στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος.

Ο κ. Σκυλακάκης αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα για ενεργή διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας, βάσει συγκεκριμένων προδιαγραφών που έχει προετοιμάσει η Δασική Υπηρεσία. *«Πρέπει να προσπαθήσουμε, με πολύ μεγάλη ταχύτητα, να μην υπάρχει ούτε ένα στρέμμα δάσους χωρίς διαχειριστική μελέτη και εν τέλει διαχείριση»*, επισήμανε χαρακτηριστικά, παραπέμποντας στην επίσημη παρουσίαση της δασικής μεταρρύθμισης από την ηγεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εντός των επόμενων ημερών.

Ακολουθεί το πλήρες κείμενο της ομιλίας:

Το πρώτο θέμα που βάζουμε στην ατζέντα είναι η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών. Δεν νομίζω ότι είναι, πάρα κοινός τόπος, ότι μεγάλο κομμάτι της ευθύνης για τον τρόπο που διαχειριζόμαστε τις δασικές πυρκαγιές φέρει η υπερβάλλουσα καύσιμη ύλη, που είναι μέσα στα δάση μας. Γιατί έχει δημιουργηθεί αυτή η καύσιμη ύλη; Είναι μια συζήτηση που απαιτεί να πάμε πίσω, στο παρελθόν. Είναι όμως σίγουρο, ότι υπάρχει αυτή η υπερβάλλουσα καύσιμη ύλη, η οποία συνδέεται -κατά κύριο λόγο- με το γεγονός ότι μεγάλο μέρος των δασών μας, δεν έχει διαχείριση. Και αυτά στα οποία υπάρχει διαχείριση, στα παραγωγικά δεν έχει κατά ανάγκη -μπορεί να υπέχει σε κάποια δάση, αλλά όχι σε όλα- παρέμβαση στο δάσος, κάθε χρόνο. Οι παρεμβάσεις στο δάσος γίνονται με βάση τη λογική της συστάδας και όχι της απομάκρυνσης βιομάζας, που θα μπορούσε να φεύγει και εκτός, από τη στιγμή που διαχειριζόμαστε μια συγκεκριμένη συστάδα που έχει ωριμάσει.

Θα σας δώσω μερικά στοιχεία, τα οποία για μένα είναι πολύ χρήσιμα να τα ξέρουν οι αγαπητοί συνάδελφοι και το Κοινοβούλιο και η κοινή γνώμη. Μια τελευταία εικόνα από τους δασικούς χάρτες του 2022 είναι, ότι έχουμε περίπου 76 εκατομμύρια στρέμματα δάση και δασικές εκτάσεις. Από αυτά, τα υψηλά δάση ξεπερνούν τα 30 εκατομμύρια στρέμματα και υπάρχουν μετά κάποια πιο χαμηλά δάση και θαμνώδεις δασικές εκτάσεις και χαμηλή βλάστηση ή άγωνα, που είναι όλα αυτά που συνιστούν τα δασικά μας οικοσυστήματα.

Το 49% περίπου των δασικών οικοσυστημάτων βρίσκονται υπό παραγωγική διαχείριση, με τη χωρική προσέγγιση που σας παρουσίασα. Και αυτή η δραστηριότητα γίνεται από τους δασικούς συνεταιρισμούς, που είναι 293 αυτή τη στιγμή στο Μητρώο και έχουν εγγεγραμμένα μέλη λίγο πάνω από 9.000 δασεργάτες. Ενεργοί δασεργάτες -επειδή τα εγγεγραμμένα μέλη δεν ταυτίζονται πάντα με αυτούς που παίζουν κάθε χρόνο στο δάσος- είναι περίπου οι μισοί. Αυτό πρακτικά σημαίνει, ότι αντιστοιχεί ένας ενεργός δασεργάτης περίπου στα 10.000 στρέμματα δάσους. Αντιλαμβανόμαστε όλοι, ότι ένας δασεργάτης ανά 10.000 στρέμματα δεν είναι αποτελεσματική διαχείριση του δάσους, όπως και να το δούμε.

Θα σας δώσω μερικά στοιχεία για τα δημόσια δάση, για το πώς ένα δάσος μπορεί να αποδώσει αν είναι διαχειριζόμενο και μια δασική έκταση μπορεί να μην αποδώσει αν δεν είναι διαχειριζόμενη. Στη Δράμα, για παράδειγμα, έχουμε διαχειριζόμενα δασικά οικοσυστήματα 465.000 στρέμματα, από συνολική δασικού χαρακτήρα έκταση 2,6 εκατομμυρίων στρεμμάτων. Από αυτά, στα οποία δουλεύουν συνολικά 750 εγγεγραμμένοι δασεργάτες -υποθέτω ότι 300 με 400 και λίγο παραπάνω, γιατί η Δράμα είναι πολύ ενεργή, μπορεί να μπαίνουν κάθε χρόνο στο δάσος. Μπαίνει, δηλαδή, χονδρικά ένας ανά χίλια στρέμματα. Και από αυτό παίρνουμε τεχνικό ξύλο, βιομηχανικό ξύλο και καύσιμο ξύλο, περίπου 100.000 κυβικά μέτρα. Η Δράμα είναι μια πολύ καλή περίπτωση -όχι ότι δε μπορούμε να κάνουμε καλύτερα τα πράγματα- αξιοποίησης του δάσους.

Στην Αρκαδία έχουμε περίπου 3 εκατομμύρια στρέμματα δάσος. Από αυτά, διαχειριζόμαστε λιγότερα από 30.000 στρέμματα και παίρνουμε τεχνικό και καύσιμο ξύλο 4.000 κυβικά μέτρα. Τα ίδια στρέμματα δάσους, δηλαδή, στη μια περίπτωση αποφέρουν 100.000 και στην άλλη 4.000 κυβικά μέτρα. Η ουσία είναι, ότι σε ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της Ελλάδας δεν έχουμε Δασικούς Συνεταιρισμούς. Είναι τόσο λίγοι οι άνθρωποι που ασχολούνται, που είναι σαν να μην έχουμε. Για παράδειγμα, σε όλη την Πελοπόννησο έχουμε έναν Δασικό Συνεταιρισμό -αυτόν που είπαμε στην Αρκαδία- με 28 δασεργάτες. Στην Κρήτη δεν έχουμε καθόλου. Σε μεγάλα κομμάτια της χώρας, δηλαδή, δεν υπάρχει ενεργή διαχείριση του δάσους και δεν υπάρχουν και διαχειριστικές μελέτες. Αυτή είναι η πραγματικότητα, την οποία πρέπει να αλλάξουμε, διότι πρόληψη στα δάση σημαίνει διαχειριζόμενα δάση. Αν δεν υπάρχει διαχείριση του δάσους, δεν υπάρχει πρόληψη στα δάση. Και η διαχείριση πρέπει να είναι ενεργή. Πρέπει να καλύπτει το σύνολο του δάσους, με βάση τις νέες προδιαγραφές που έχει προετοιμάσει η Δασική Υπηρεσία και πρέπει να προσπαθήσουμε, με πολύ μεγάλη ταχύτητα, να μην υπάρχει ούτε ένα στρέμμα δάσους χωρίς διαχειριστική μελέτη και εν τέλει διαχείριση. Αυτό αντιλαμβάνεστε είναι μια τεράστια αλλαγή. Είναι ένα πάρα πολύ φιλόδοξο σχέδιο, το οποίο απαιτεί και πολύ σημαντικούς πόρους, που είναι διατεθειμένο το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας να επενδύσει. Και το πώς θα το κάνουμε αυτό, θα το παρουσιάσουμε στις επόμενες μέρες.

Σήμερα είχα την ευκαιρία να κάνω μια πρώτη συζήτηση στο Υπουργικό Συμβούλιο, αλλά το «κλειδί» είναι, ότι πρέπει με κριτήρια προστασίας του δάσους, να επιδοτείται η απόληψη της υπερβάλλουσας βιομάζας από το δάσος μας. Γιατί με κριτήρια προστασίας του δάσους; Διότι, το βασικό μας κριτήριο πρέπει να είναι, ότι θα επιδοτούμε τόσο περισσότερο, όταν γίνεται η απόληψη της βιομάζας, όσο πιο δύσκολο είναι να βγάλεις αυτή τη βιομάζα και όσο πιο επικίνδυνη είναι αυτή η βιομάζα για την επιβίωση του δάσους μας. Αυτό που περιγράφω, δεν είναι μια πολιτική που είναι απλώς καλό να την κάνουμε. Είναι απόλυτη ανάγκη, διότι έχουμε μια επελαύνουσα, κλιματική κρίση, η οποία θα χειροτερεύσει στα επόμενα χρόνια. Τουλάχιστον για τα επόμενα 30 χρόνια μπορούμε, με ασφάλεια, να προβλέψουμε ότι θα έχουμε χειρότερα φαινόμενα. Το πόσο χειρότερα, δεν μπορούμε να το πούμε με βεβαιότητα, αλλά με ασφάλεια μπορώ σας πω ότι για 30 τουλάχιστον χρόνια, θα έχουμε όλα τα οικοσυστήματα και τις πόλεις -αλλά αναφέρομαι τώρα εδώ στα οικοσυστήματα- υπό πολύ μεγάλη πίεση.

Έχουμε χρόνιες αδυναμίες, εκ του γεγονότος ότι υπάρχει και πολύ μεγάλος αριθμός ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Πολλές από αυτές και αυθαίρετες μέσα στα δάση - έχουμε δηλαδή δεκάδες χιλιάδες σπίτια αυθαίρετα, που έχουν κτιστεί κατά καιρούς στα δάση, πολλές φορές είναι οι λεγόμενες οικιστικές πυκνώσεις, για όποιους

ασχολούνται με τα χωροταξικά. Έχουμε, δηλαδή, τη γειτνίαση ανθρώπου με το δάσος και το έχουμε αυτό πολύ περισσότερο στα μη παραγωγικά μας δάση, παρά στα παραγωγικά. Δηλαδή πολύ περισσότερο στα μη διαχειριζόμενα δάση, παρά στα διαχειριζόμενα. Συνεπώς, είναι ανάγκη επιβίωσης για τα δάση, μια τελείως καινούργια πολιτική πρόληψης.

Το δεύτερο θέμα είναι οι πόροι που πρέπει να διατεθούν για τα δάση. Μέχρι το 2020 οι πόροι που έμπαιναν στο δάσος για λόγους πρόληψης, συνολικά, ήταν της τάξεως των 20 με 30 εκατομμυρίων ευρώ, π.χ. για την πρόληψη πυρκαγιών, κ.λπ. Χωρίς να λάβω υπ' όψη μου τα διαχειριζόμενα δάση -που για μένα και κάθε στρέμμα δάσους που γίνεται διαχειριζόμενο ενεργά, είναι ένα στρέμμα στο οποίο έχουμε κάνει δράσεις πρόληψης. Αυτοί οι πόροι, όταν έγιναν οι πυρκαγιές του 2021 μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης -και ήταν μια δική μου πρωτοβουλία ως Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, τότε που είχα την ευθύνη για το Ταμείο Ανάκαμψης- αυξήθηκαν για πρώτη φορά με τα προγράμματα Antinero I και II. Αυτά, μαζί με τους άλλους πόρους που δαπανούσαμε, ανέβασαν το ποσό στα 100 εκατομμύρια περίπου το χρόνο. Και έχουμε ένα πολύ φιλόδοξο Antinero στην αναθεώρηση, που πιστεύουμε ότι θα εγκριθεί. Και αυτό το μέγεθος πόρων, μπορεί να υπάρχει και για το 2024 και να είναι μάλιστα και μεγαλύτερο και για το 2025. Παύει, όμως, να υπάρχει το 2026, χρονιά που τελειώνει το Ταμείο Ανάκαμψης. Επίσης, είναι σημαντικό που για πρώτη φορά έχουμε σε μεγάλα οικοσυστήματα διάνοιξη ή καθαρισμό δασικών δρόμων και διάνοιξη αντιτυρικών ζωνών, κάποιους καθαρισμούς. Παρόλα αυτά, το μέγεθος των δασικών μας οικοσυστημάτων, σε σχέση με τους πόρους αυτούς είναι πολύ μεγάλο. Συνεπώς, θα χρειαστούμε όχι μόνο περισσότερους πόρους, αλλά και ένα σύστημα όπου η οικονομική αξία της βιομάζας, θα μας επιτρέπει μαζί και με την επιδότησή της, να βάλουμε υπό διαχείριση πολύ μεγαλύτερο αριθμό στρεμμάτων, από αυτά στα οποία σήμερα παρεμβαίνουμε είτε με το Antinero είτε με τη διαχείριση.

Η τελική φιλοδοξία είναι να μην υπάρχει κανένα κομμάτι του δάσους χωρίς διαχείριση. Αυτή είναι η μεταρρύθμιση. Στο ενδιάμεσο, τα Antinero προχωρούν και τώρα δίνουμε μεγάλη έμφαση και στις αντιτυρικές ζώνες οικισμών. Αυτή θα είναι η έμφαση στην επόμενη φάση. Γιατί δίνουμε αυτή την έμφαση; Γιατί στην πράξη έχουμε παρατηρήσει, ότι οι οικισμοί είναι πολύ κρίσιμοι και πρέπει να τους απομακρύνουμε από το δάσος. Δεν μπορούμε να τους απομακρύνουμε φυσικά, αλλά πρέπει να τους απομακρύνουμε με ζώνες αντιτυρικής προστασίας από το δάσος. Και αυτό αφορά και στην προστασία του δάσους και στην προστασία των οικισμών. Και αφορά και στην ίδια τη στιγμή, που ο μη γέννητο έρχεται μία πυρκαγιά, όπου αν ένας οικισμός γειτνιάζει με το δάσος, με τρόπο που να είναι απροστάτευτος, δηλαδή υπάρχει μια φυσική συνέχεια και μπαίνει η πυρκαγιά στον οικισμό με πολύ μεγάλη ευκολία, αυτό διώχνει τις δυνάμεις της πυροσβεστικής από την άμυνα του δάσους, στην άμυνα του οικισμού ή των κρίσιμων υποδομών. Γι' αυτό κι έχει μεγάλη αξία η δημιουργία αντιτυρικών ζωνών, που προβλέπει το νέο Antinero, το οποίο δίνει μεγάλη έμφαση στους οικισμούς.

Επίσης, μια άλλη στροφή που έχει γίνει στο καινούριο Antinero -συνδυάζεται με το πρόγραμμα αναδάσωσης, είναι δύο προγράμματα σε ένα στην πραγματικότητα- είναι στη χρήση βραδύκαυστων, σε ό,τι αφορά στην αναδάσωση. Όχι, όμως, στα κομμάτια που αφορούν στην κυρίως αναδάσωση, δηλαδή εκεί που πρέπει να παρέμβουμε για να κρατήσουμε ζωντανό ένα δάσος που έχει καεί ενδεχομένως δύο φορές ή που υπάρχει ανάγκη παρέμβασης γιατί το είδος είναι πολύ δύσκολο να αναγεννηθεί φυσικά και θα υποκατασταθεί, για παράδειγμα, μια μαύρη πεύκη με χαλέπιο πεύκη. Αλλά, εκεί που κάνουμε τις αντιτυρικές ζώνες, ένα μεγάλο κομμάτι της αντιτυρικής

θα είναι βραδύκαυστα φυτά, δέντρα, τα οποία θα γίνουν κομμάτι της αντιπυρικής μας άμυνας και της αναδάσωσης, ταυτόχρονα.

Τέλος, έχει πολύ μεγάλη σημασία για την αναγέννηση των δασικών οικοσυστημάτων που χτυπήθηκαν. Κατά βάση, αυτά θα αναγεννηθούν φυσικά. Εκεί, λοιπόν, τί πρέπει να κάνεις; Πρώτον πρέπει να τα προστατεύσεις από την κτηνοτροφία, διότι η κτηνοτροφία μπορεί μεν να είναι ευεργετική, για να προλάβεις μια δασική πυρκαγιά, γιατί σου μειώνει τη βιομάζα στον υπόροφο του δάσους, μπορεί ωστόσο να είναι και απολύτως καταστροφική αν γίνει σε περίοδο αναγέννησης και φάνε, για παράδειγμα, τα μικρά πευκάκια τα κατσίκια. Εκεί, λοιπόν, έχει μεγάλη σημασία η απαγόρευση και η επιβολή της απαγόρευσης της κτηνοτροφίας, παράλληλα με τη λύση των προβλημάτων των κτηνοτρόφων. Σχεδιάζουμε με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης να λύσουμε αυτό το θέμα με κτηνοτροφικά πάρκα, που να επιτρέπουν στους κτηνοτρόφους σε παρακείμενες περιοχές να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους, χωρίς να χρειαστεί να επιβαρύνουν το δάσος. Αυτό, λοιπόν, είναι ένα βασικό θέμα της αναγέννησης.

Το δεύτερο που πρέπει να γίνει είναι, όπου τυχόν χρειάζεται, η αναγέννηση να συνδυαστεί με αναδάσωση ή με κάποια παρέμβαση μέσα στο δάσος. Αυτό είναι κομμάτι των μελετών που γίνονται. Για παράδειγμα στην Εύβοια έχουμε τέτοιου είδους μελέτες και θα εφαρμοστούν.

Τρίτον και σημαντικότερο απ' όλα, είναι για να αναγεννηθεί το δάσος, να μείνει χώμα, διότι, δάσος χωρίς χώμα, δεν υπάρχει. Το δάσος δημιουργεί χώμα, αλλά αν το χώμα χαθεί, θα χαθεί και το δάσος. Γι' αυτό και έχουμε σχεδιάσει πολύ μεγάλα έργα αντιδιαβρωτικά, τα οποία ξεκινάμε. Τα πρώτα τα ξεκινάμε με αναδόχους αποκατάστασης. Γιατί το κάνουμε αυτό; Όχι γιατί δεν έχουμε δημόσιους πόρους - βεβαίως έχουμε και θα βάλουμε πολύ σημαντικό ποσό επιπλέον των αναδόχων, αλλά γιατί έχει μεγάλη σημασία να κινηθούμε με ταχύτητα.

Το πλεονέκτημα ενός αναδόχου αποκατάστασης είναι, ότι επειδή βάζει τα δικά του χρήματα, εκτός δημοσίου λογιστικού, μπορεί με αυτά να προχωρήσουν τα αντιδιαβρωτικά και τα αντιπλημμυρικά πολύ γρήγορα. Και μετά έρχονται οι δικοί μας πόροι. Έχουμε, ήδη, αφιερώσει πολύ σημαντικούς πόρους στην αναθεώρηση του Ταμείου Ανάκαμψης. Έχουμε 86 εκατομμύρια ευρώ που θα δοθούν -κατά κύριο λόγο- για την αποκατάσταση των ζημιών από τη μεγάλη πυρκαγιά του Έβρου, σε τέτοιου είδους έργα.

Τέλος, το άλλο ζήτημα, το οποίο συνδέεται με τις πλημμύρες -και με το να κρατηθεί το χώμα στο δάσος- είναι τα έργα ορεινής υδρονομίας, τα οποία και αυτά παίζουν ρόλο στο να κρατάμε το χώμα στο δάσος και κατά συνέπεια το δάσος ζωντανό. Θα δώσουμε πολύ μεγάλη έμφαση τα επόμενα χρόνια στα έργα ορεινής υδρονομίας.

<https://ypen.gov.gr/omilia-ypourgou-perivallontos-kai-energeias-k-thodorou-skylakaki-stin-eidiki-monimi-epitropi-prostasias-perivallontos/>